

riarum) scaturientis, super infusa; præparatos magis ad iecoris portus adducit, & defectum vtrorumque extremorum tali venarum fabrica supplet & compensat.

CAPVT XVII.

Confirmatur sanguinis motus, & circuitus ex apparentibus in Corde, & ex iis, quæ ex dissectione Anatomica patent.

COR non in omnibus animalibus inueniò distinctam esse, & separatam particulam, alia enim (quasi dicas) plant-animalia cor non habent, quia quædam animalia sunt frigidiora, exiguæ corpulentia, mollioris texture, similis cuiusdam constitutionis, ut erucarum genus & Lumbricorum, & quæ ex putredine oriuntur, non seruantia speciem, plurima, his cor non est ut quibus impulso non opus sit, quo alimentum in extrema deferatur, corpus enim conatum & vnum absque membris indistinctum, habent, sic ut contractione, & relatione totius corporis, introsumant & expellant, moueant & remoueant alimentum. Plant-animalia dicta Ostrea, Mytili, Spongiæ & Zoophytorum genera omnia, cor non habent, pro corde enim toto corpore vtuntur, & quasi totum cor, huiusmodi animal est.

In plurimis & pene omnibus insectorum generibus, propter corpulentia exiguitatem discernere non possumus recte; attamen in apibus, muscis, crabronibus, & huiusmodi (aliquando ope perspicilli) licet, pulsans quiddam intueri: etiam in pediculis, quibus transitus alimenti per intestina (cum translucidum sit animal) quasi maculam nigram cernere. insuper clare poteris multiplicantis illius specilli ope: sed in exanguibus & frigidioribus quibusdam, ut cochleis, conchis, squillis, crustatis, his omnibus inest pulsans particula, (quasi vesicula quædam vel auricula sine corde) rarius vero contractionem & pulsus suum faciens, & quem non nisi æstate, aut calidiori tempestate discernere liceat.

In his ita se habet ista particula; impulsu aliquo opus est ad alimentum distributionem propter partium organicam varietatem aut densitatem substantiæ: sed rarius fiunt pulsationes, & quandoque non omnino, ob frigiditatem, prout conueniens illis est, quæ dubiæ sunt naturæ, ita ut quando-

quandoque viuere, quandoque emori, videantur, & quandoque vitam animalis agere quandoque plantæ. Quod etiam insectis videtur contingere (cum hyeme latent, & quasi mortua occultantur) vel plantæ vitam tantummodo agant; sed an idem etiam quibusdam sanguinis animalibus accidat, ut ranis, testudinibus, serpentibus, hirundinibus, non iniuria dubitare licet.

In animalibus vero maioribus, calidioribus, utpote sanguineis impulso alimentum, & cum vi forsan maiori, opus est: proinde uti piscibus, serpentibus, lacertulis, testudinibus, ranis & huiusmodi aliis, tum auricula, tum cordis ventriculus vnus, unde & verissimum illud (Aristot. de partibus animal. 3.) quod nullum sanguineum animal careat corde, quo impulso validiora & robustiora, non solum ab auricula agitur alimentum, sed longius & celerius protrudatur.

Quin in adhuc maioribus, calidioribus & perfectioribus animalibus, utpote plurimo feruentiori & spirituosio sanguine abundantibus quo protrudatur, fortius, celerius, & impetu maiori propter corporis magnitudinem, aut habitus densitatem, alimentum, in his robustum cor magis & carnosius desideratur.

Et insuper, quia perfectioribus, perfectiori opus alimento, & vberiori calore natiuo, ut alimentum concoquatur & ulteriorem perfectionem nanciscatur, illis animalibus pulmones habere & alterum ventriculum, qui per ipsos pulmones alimentum trudit, conueniebat.

Sic quibuscunque insunt pulmones, ubi duo ventriculi cordis dexter & sinister, & ubicunque dexter ibi sinister quoque inest, non è contra ubi sinister ibi dexter quoque (sinistrum voco ventriculum usu, non situ, distinctum videlicet, qui sanguinem in totum corpus diffundat non in pulmones solum) hinc sinister ventriculus per se cor efficere videtur, & in medio situs, scrobiculis altioribus ita insculptus & maiori diligentia fabricatus est, ut cor sinistri ventriculi gratia factum videatur: & dexter ventriculus quasi famuletur sinistro, nec ad conum eius pertingit, & tenuiori triplo pariete est, & quasi articulationem quandam (ut Arist.) supra sinistrum habeat. Maiori capacitatem vero utpote, qui non solum sinistro materiam, sed & pulmonibus alimentum præbeat.

Notandum vero, quod in Embryone aliter se habent ista, & non tanta differentia sit ventriculorum, sed tanquam in nuce nuclei gemelli, æqualiter pene se habent, & dextri conus ad sinistri summitatem pertingit, ut cor in his (tāquam duplici apice) in cono sit, & hæc quoque

I

in his